

Cronica Literară

— Literatură „incendiară“, „anarhistă“, „etc.“ —

Gazetele noastre nu pot fi învinuite de o excesivă preocupare cu literatura. În ele nu vei găsi aproape niciodată vre-o judecată asupra producției literare din țară.

În această revistă, am publicat multe bucăți datorite frunțașilor literaturii noastre: în gazetele politice nici o vorbă. Am publicat remarcabile debuturi: în gazetele politice nici o vorbă. Am editat lucrări de valoare: în aceleași gazete nici o vorbă.—E drept că acest lucru îl putem afirma și despre „revistele“ noastre; dar în privința lor explicația e alta: ele își admiră propria lor producție pe care, de cele mai multe ori, o consumă singure.

Și facem constatarea aceasta nu spre a ne plînge. O, nu, de loc! O facem din altă pricină. Anume:

Iată, în luna aceasta, o avalanșă de... „critică literară“, prăbușită în capul nostru de pe înălțimile cugețării redactorilor dela diferite gazete din Capitală, din A doua Capitală, din Capitalele de județ și din Capitalele de subprefecturi...

Ce s'a întâmplat?

Un lucru foarte simplu: Stimabilii redactori „politici“ au binevoit să transforme două bucăți din revista noastră—o poezie și o schiță—în *articole politice* și apoi, și deci—după îndatorirea ce le impune meseria lor—s'au pus pe „combătut“.

D. Vlahuță a scris „1907“... Așa! 1907? Ei, dacă-i așa vorba, și-au zis gazetarii noștri, va să zică Vlahuță face un *articol* despre evenimentele anului! Să vedem ce spune? Bate în struna noastră? Nu! Atunci să polemizăm cu Vlahuță!—Și cine e director la „V. R.“? D. C. Stere, care face parte dintr'un partid! Dar știi că lucrul e minunat! Apoi ia hai să implicăm și pe d. C. Stere, căci facem o mică afacere de partid! Și de ce n'am implica și partidul din care face parte d. Stere? Ia hai să cerem demisia guvernului!... Te pomenești că revenim la putere și recăpătăm primariatele, prefecturile și comisariatele!...

Și atunci o polemică bine condusă, cu d. Vlahuță, cu d. Stere, cu d. Brătianu, cu d. Sturdza!

Și iată, apoi, și gazetele „guvernului“ dovedind că *articolul* d-lui Vlahuță n'are cutare înțeles și că are cutare.

De sigur că ar fi fost mai potrivit ca ziaristii noștri să discute poezia d-lui Vlahuță cu un tratat de estetică în mână, și nu cu Dreptul Constituțional al d-lui Disescu,—dar noi sintem mulțumiți și cu atîta: Bine că s'au dedat la „critica literară“ și așa cum pot! Numai de nu s'ar opri chiar dela început...

D. Sp. Popescu a scris un capitol „din psihologia celor mulți“ (nu din psihologia *sa*). El a zugrăvit starea sufletească a unui țaran și a arătat că țaranul are multe năduhuri și nemulțumiri. Tot ce vorbește Moș Gheorghe vorbește.... Moș Gheorghe, nu d. Sp. Popescu. Tot ce vorbește Moș Gheorghe este vorbit pentru a caracteriza pe „unul din cei mulți“... Și d. Sp. Popescu, dacă e vinovat de ceva, e că, de și a priceput că e nemulțumire în sufletul țaranului, — n'a priceput, totuși, *cîtă* nemulțumire este, căci Moș Gheorghe, după două luni dela compunerea bucății d-lui Popescu, a făcut răscoalele... Așa dar, se poate imputa d-lui Popescu că a creat un țaran prea resemnat... Dar, în sfîrșit, toate acestea nu sînt în discuție, căci „criticii literari“ dela gazete au transformat bucata d-lui Popescu în *articol* de ziar și au început să polemizeze cu... Moș Gheorghe? Nu! Cu d. Sp. Popescu...! Și nu numai cu d. Popescu, ci și cu d. Stere, și cu d. Sturdza... Și au cerut... „demisia cabinetului“...

Inchipuiți-vă acuma la ce „polemică“ ar fi gata să se dedea acești ziaristi cu un romancier care are cîteva sute de tipuri, care emit tot felul de idei!—Iată un tip dintr'un roman, să zicem al lui Balzac, care face apologia crimei și a incestului!... Aha, va jubila ziaristul, de pildă junimist, Balzac e un criminal imoral! Directorul revistei, în care s'a publicat romanul, alt mizerabil! Partidul, probabil monarhist, din care face parte directorul, un partid mizerabil!... „Monarhiștii din Franța recomandă paricidul și incestul“!

Scriitori romîni, nu cîntați suferințele poporului, că sinteți „incendiari“ și „anarhiști“! Scriitori romîni, nu zugrăviți, în operele voastre, decît personaje fericite, politicieni junimiști, oameni pentru care lumea aceasta e cea mai bună cu putință din lumile cu putință bune,—altminterlea sinteți „incendiari“ și „anarhiști“!

G. I.

P.S. O Gazetă, ca să „critice“ mai științific, a *trunchiat*, conform cu ceea ce voia să „dovedească“, pasajele citate din bucata d-lui Popescu... știți, cum se face cu articolele „presei adverse“...